

RISIKO- OG

SÅRBARHETSANALYSE

TRYMS VEI 32

Nasjonal plan-ID: G-740

Risiko og sårbarhetsanalyse er utarbeidet av forslagsstiller for følgende plan:

Plannavn:	Tryms veg 32
Plan-ID:	G-740
Utført av:	Hanne Hammerseth
Godkjent av:	Karoline Bergdal
Dato:	02.02.2022
Underskrift	

Revisjonsliste

VERSJON	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KS
1	2.2.2022	Opprettet dokument	KB	
2	5.3.2022	KS – endringer etter innspill	KB	HH

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	BAKGRUNN/BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET	4
2.	SAMMENDRAG	4
3.	RISIKO OG SÅRBARHETSANALYSE	4
4.	IDENTIFISERTE FARER OG HENDELSER, KONSEKVENSER OG TILTAK	5
5.	UTFORDRINGER/UTREDNINGSTEMAER OG TILTAK	9
6.	KONKLUSJON	10
7.	AKTUELLE KILDER	11

1 BAKGRUNN/BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET

Vurderingene for Tryms vei 32 er gjort av BAS arkitekter AS for Coop Øst AS.

ROS-analyse for Tryms vei 32 baserer seg på "[Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging](#)" (2017, DSB), "[Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen](#)" (2014, DSB), NS 5814:2008, samt [Plan og bygningsetatens veileder for risiko- og sårbarhetsanalyse i reguleringsplanforslag for Oslo](#) (rev. 29.01.2021).

Analysen tar utgangspunkt i framtidig utvikling av eiendom 63/69, 63/86 og 63/5, Tryms vei 32. Eiendom 63/69 er i dag bebygget med en dagligvarebutikk med tilhørende parkering. Tryms veg har tidligere gått gjennom planområdet ned til Iduns vei. Denne er nå brutt, men Tryms vei 26,28 og 30 benytter fortsatt adkomst til sine eiendommer gjennom planområdet. Hensikten med utviklingen er å legge til rette for å bygge ny dagligvarebutikk med tilhørende anlegg for parkering, varelevering etc. I planprosessen skal adkomst til Tryms vei 26,28 og 30 ivaretas og forholdene for myke trafikanter langs eiendommen mot Tryms vei utbedres.

2 SAMMENDRAG

Denne risiko- og sårbarhetsanalysen har identifisert 12 uønskede hendelser ved gjennomgang av sjekklisten.

Det er foreslått avbøtende tiltak for 2 tiltak, der hendelser kategorisert i grønn sone er direkte kommentert i sjekklisten, og øvrige hendelser utdypet i kapittel 5. Her beskrives også anbefalte tiltak.

Gitt at de avbøtende tiltakene gjennomføres som beskrevet, vil reduksjonen av risiko medføre en akseptabel situasjon ved gjennomføring av planforslaget.

3 METODE

Analysen er basert på rundskriv fra DSB («Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging, April 2017») og «Systematisk samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid i kommunene» (2011),

ROS-analysen er gjennomført på bakgrunn av eksisterende grunnlagsmateriale og forslag til detaljregulering. I risikovurderingene er det tatt utgangspunkt i relevante kravdokumenter. Mulige uønskede hendelser er ut fra en generell/teoretisk vurdering sortert i hendelser som kan påvirke planområdets funksjon, utforming mm., og hendelser som direkte kan påvirke omgivelsene.

Forhold som er med i sjekklisten, men ikke er til stede i planområdet eller i planen, er kvittert ut i kolonnen «Relevans» og kun unntaksvis kommentert.

ROS-analysen er gjennomført på reguleringsplannivå og vil ikke fange opp alle variabler og detaljer som fremkommer på et senere tidspunkt. Bakgrunnen for dette er at alle detaljer ikke er kjent eller enda ikke fastsatt i denne fasen av prosjektet. Generelt vil all menneskelig aktivitet innebære en viss risiko, kvantifisering av sannsynlighet og konsekvens vil også medføre usikkerhet da det mangler informasjon om og metoder for visse hendelser som gir eksakte beregninger av sannsynlighet. Dersom forutsetningene endres i etterkant eller variabler som tidligere ikke var kjent, gjøres kjent, vil dette kunne påvirke den gjennomførte ROS-analysen, og den bør revideres

3.1 VURDERING AV SANNSYNLIGHET OG KONSEKVENNS

Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for planlagt utbygging og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Hensikten er at forhold som kan medføre alvorlig skade på mennesker, miljø eller samfunnsfunksjoner skal klargjøres i plansaken og ligge til grunn for vedtak av planen. I en risiko- og sårbarhetsvurdering gjøres det en risikovurdering

av hver av de identifiserte uønskede hendelsene, det vil si en vurdering av sannsynlighet for om hendelsen inntreffer og hvilke konsekvenser hendelsen vil få.

Mulige uønskede hendelser er ut ifra en generell/teoretisk vurdering sortert i hendelser som kan påvirke planområdet funksjon, utforming med mer, og hendelser som direkte kan påvirke omgivelsene (hhv.konsekvenser for og konsekvenser av planen.)

Vurdering av sannsynlighet for uønsket hendelse er delt i:

- Svært sannsynlig (4): kan skje regelmessig, forholdet er kontinuerlig til stede
 Sannsynlig (3): kan skje av og til; periodisk hendelse
 Mindre sannsynlig (2): kan skje (ikke usannsynlig)
 Lite sannsynlig (1): hendelsen er ikke kjent fra tilsvarende situasjoner/forhold, men det er en teoretisk sjans for at den kan inntreffe

Vurdering av konsekvenser av uønskete hendelser er delt i:

- Ubetydelig (1): Ingen person- eller miljøskader, systembrudd er uvesentlig.
 Mindre alvorlig (2): Få/små personskader, mindre og lokale miljøskader; systembrudd kan føre til skade dersom reservesystem ikke finnes.
 Alvorlig (3): Alvorlig (behandlingskrevende) person- eller miljøskader; system settes ut av drift over lengre tid.
 Svært alvorlig (4): Personskade som medfører død eller varige mén; mange skadd; langvarige miljøskader; system settes varig ut av drift.

3.2 AKSEPTKRITERIER

Følgende akseptkriterier er lagt til grunn ved utarbeidelsen av risiko- og sårbarhetsanalysen:

- Tiltaket skal ikke påføre omgivelsene en vesentlig økt risiko.
- Bruken av planområdet skal ikke være farligere, eller medføre en høyere risiko enn bruken av omkringliggende områder.

3.3 RISIKOMATRISSE

I denne ROS-analysen er følgende risikomatrix benyttet:

Tabell 1: Karakteristikk av risiko som funksjon av sannsynlighet og konsekvens.

Konsekvens	1. Ubetydelig	2. Mindre alvorlig	3. Alvorlig	4. Svært alvorlig
Sannsynlighet				
4. Svært sannsynlig				
3. Sannsynlig				
2. Mindre sannsynlig				
1. Lite sannsynlig				

Hendelser i røde felt: Tiltak er nødvendig for å redusere risiko til gul eller grønn

Hendelser i gule felt: Tiltak vurderes ut ifra kostnad ift. nytte.

Hendelser i grønne felt: Vurderes som akseptabel risiko

Tiltak som reduserer sannsynlighet for hendelsen vurderes først. Hvis dette ikke gir effekt eller er mulig, vurderes tiltak som begrenser konsekvensene.

4 UØNSKEDE HENDELSER; KONSEKVENSER OG TILTAK

4.1 SJEKKLISTE – GJENNOMGANG

Tabell 2: Bruttoliste mulige uønskede hendelser

RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE					
R=Relevans		S=Sannsynlighet			K=Konsekvens
HENDELSE/SITUASJON	R	S	K	RISIKO	KOMMENTAR/TILTAK
A. NATUR- OG MILJØFORHOLD					
Ras/skred/flom/grunnforhold. Er området utsatt for, eller kan tiltakene medføre risiko for:					
1. Masseras/skred	Nei	1	2		Ingen forhold som gjør eiendommen utsatt for dette ifølge informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. I NVEs kartbaserte veiledning for reguleringsplaner ligger østre del av planområdet innenfor områdeskred kvikkleire, marin leire. Området har ikke høydeforskjell over 5 meter eller helning over 1:20 og regnes derfor ikke som utsatt. Det er utarbeidet et geoteknisk notat med tredjepartskontroll som verifiserer at det ikke forlegger fare for masseras/skred. (NVEs kartbaserte veiledning for reguleringsplaner ,www.temakart.nve.no, geoteknisk notat Geoteknikk1)
2. Snø/isras	Nei				Ingen forhold som gjør eiendommen utsatt for dette. (www.temakart.nve.no)
3. Flomras	Nei				Ingen forhold som gjør eiendommen utsatt for dette. (www.temakart.nve.no)
4. Elveflom	Nei				Ingen forhold som gjør eiendommen utsatt for dette. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
5. Tidevannsflo	Nei				Ingen forhold som gjør eiendommen utsatt for dette. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
6. Radongass	Ja	4	1		Moderat til lav aktsomhetssone. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
Vær, vindeksponering. Er området:					
7. Vindutsatt	Nei				Det er ingen områder i kommunen som krever spesiell vurdering. Sterk vind kan forekomme. Byggeforskriftene legges til grunn ved dimensjonering. (www.met.no)
8. Nedbørutsatt	Ja	3	1		Nr. 32: Tynn hav-/strandavsetning, lite egnet for infiltrasjon av nedbør. Nr. 24: Tykk havavsetning, uegnet for infiltrasjon av nedbør. (www.geo.ngu.no/kart/losmassekart) Nedbør i snitt 14,2 mm/mnd. Maks 32 mm/mnd. (www.timeanddate.no) Det er utarbeidet overvannsnottat med egen risiko- og sårbarhetsanalyse for håndtering av overvann. Det er lagt inn bestemmelser som sikrer tilstrekkelig overvannshåndtering innenfor planområdet. (Kilde: overvannsnottat WSP)
Natur- og kulturområder. Har området, eller kan tiltakene få konsekvenser for:					
10. Sårbar fauna/fisk	Ja	1	2		Gulspurv (sårbar/truet) og flere andre fugler er registrert i området. Det er svært

					begrenset med vegetasjon innenfor planområdet som er i bruk som dagligvarebutikk med overflateparkering. Eiendommen reguleres til samme formål som i dag og det er svært liten sannsynlighet for at leveområde for fuglearter berøres av tiltaket. (www.artkart.artsdatabanken.no)
11. Verneområder	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
12. Vassdragsområder	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
13. Fornminner (afk)	Nei				Nærmeste kulturminne er 180 meter unna. Det er ikke registrert funn på planområdet, men hvis det dukker opp nye funn i løpet av byggeprosess eller graving, skal standard prosedyre følges. (www.kulturminnesok.no)
14. Kulturminne/-miljø	Nei				Det er ingen registrerte kulturminner eller miljøer innenfor eller tilgrensende planområdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
B MENNESKESKAPTE FORHOLD					
Strategiske områder og funksjoner. Kan planen/iltakene få konsekvenser for:					
15. Vei, bru, knutepunkt	Ja	2	2		Avkjørselen til planområdet fra Tryms vei ligger nærme krysset med BRA veien som kan medføre en noe uoversiktlig situasjon. Situasjonen og trafikkmengden vil dog være tilnærmet uendret. Veikonsulent har utarbeidet veg tegninger som omfatter utbedring av avkjørsel til eiendommen samt etablering av fortau langs BRA veien.
16. Havn, kaianlegg	Nei				Ikke relevant for planområdet.
17. Sykehus/-hjem, kirke	Nei				Ikke relevant for planområdet.
18. Brann/politi/forsvar	Ja	2	2		Det er kommunen som har ansvar for tilstrekkelig slokkevannskapasitet fram til tomtgrense. Det er slokkevannskapasitet på minst 50 l/sek i området, men det er begrensning på hvor mye man får ut av hver kum. Fremkommelighet for brannvesenets kjøretøy må ivaretas i videre planlegging. Viktig med fokus på kriminalitetsforebyggende tiltak som f.eks. belysning og åpenhet samt tiltak som hindrer tyveri under anleggsfasen.
19. Kraftforsyning	Nei				Området reguleres til dagens bruk.
20. Vannforsyning	Nei				Området reguleres til dagens bruk.
21. Forsvarsområde	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet.
22. Tilfluktsrom	Nei				Ikke relevant for planområdet (www.kart.dsb.no)
23. Områder for idrett/lek	Nei				Ingen forhold som gjør at planen kan få konsekvenser for dette.
24. Park/rekreasjonsområder	Nei				Ingen forhold som gjør at planen kan få konsekvenser for dette.
25. Vannområde for friluftsliv	Nei				Ingen forhold som gjør at planen kan få konsekvenser for dette.

Forurensningskilder. Berøres planområdet av:					
26. Akutt forurensing	Nei				Eiendommen er ikke utsatt for dette.
27. Permanent forurensing	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
28. Støv og støy fra industri	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
29. Støv og støy fra trafikk	Ja	4	1		Mesteparten av planområdet ligger i gul støvsone fra trafikken i fv. 921. I et ca. 18 meter bredt belte langs veien er det rød støvsone. Det skal ikke reguleres til støvfølsom bruk på eiendommen. Det vurderes at det ikke er behov for utredning av forholdet. (www.kommunekart.com)
30. Andre støy/støvkilder, jernbane	Nei				Ikke relevant
31. Forurenset grunn	Nei				Ikke registrert forurenset grunn innenfor eller i nærheten av. Nærmeste lokasjon er 250 m unna, nedstrøms. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
32. Forurensing i sjø	Nei				Ikke relevant
33. Høyspentlinje (stråling)	Nei				Det er ikke registrert høyspentlinje i nærheten på kartet til kommunen. Det ligger en trafostasjon innenfor planområdet. (www.kommunekart.com). <i>Kabelpåvisning vil følges opp gjennom faste prosedyrer ved graving i utførelsesfasen.</i>
34. Risikofylt industri	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
35. Avfallsbehandling	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
36. Oljekatastrofeområde	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
Medfører planen/tiltaket:					
37. Fare for akutt forurensing	Nei				Det reguleres ikke for bruk som medfører slik risiko.
38. Støy og støv fra trafikk	Ja	2	1		Planen regulerer dagligvarebutikk med parkeringsplass (trafikk). Dette er en videreføring av dagens bruk og medfører ikke endringer i dagens situasjon for støv og støy fra trafikk.
39. Støy og støv fra andre kilder	Nei				Det reguleres ikke for bruk med slik risiko.
40. Forurensing i sjø	Nei				Ikke relevant for tiltaket.
41. Risikofylt industri	Nei				Det reguleres ikke for slik bruk.
Transport. Er det risiko for:					
42. Ulykke med farlig gods	Nei				Ikke grunn til å forvente høyere risiko for dette her enn på andre fylkesveier i tettbygde strøk. www.vegkart.atlas.vegvesen.no
43. Vær/føre begrenser tilgjengelighet til området	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. Planområdet befinner seg i et relativt sentralt, bebygd område. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
Trafikksikkerhet. Er området utsatt for, eller kan tiltaket medføre risiko for:					
44. Ulykke i av-/påkørsler	Ja	3	2		Merknad og tiltak utdypes i kap. 5

45. Ulykke med gående/syklende	Ja	3	2		Merknad og tiltak utdypes i kap. 5
46. Ulykke v/anleggsgjennomføring	Ja	3	2		Merknad og tiltak utdypes i kap. 5
47. Andre ulykkespunkt	Nei				Det er ingen andre kjente relevante ulykkespunkter.
Andre forhold. Er området utsatt for, eller kan tiltaket medføre risiko for:					
48. Sabotasje og terrorhandlinger	Nei				Planlagt bruk (dagligvare) peker seg ikke ut som en bruk eller funksjon som er utsatt for dette.
- Er tiltakene i seg selv et sabotasje/terrormål	Nei				Planlagt bruk (dagligvare) peker seg ikke ut som en bruk eller funksjon som er utsatt for dette.
- Er det potensielle sabotasje/terrormål i nærheten	Nei				Området består hovedsakelig av variert boligbebyggelse med spredte innslag av næring. Det vurderes derfor å ikke være slike funksjoner i nærheten.
49. Regulerte vannmagasiner, med spesiell risiko	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
50. Naturlige terreng-formasjoner som utgjør spesiell fare	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
51. Gruver, åpne sjakter, steintipper mm.	Nei				Ingen informasjon gitt i relevante databaser om forholdet. (www.miljoatlas.miljodirektoratet.no)
52. Spesielle forhold ved utbygging/gjennomføring	Ja	2	2		Det er tre adresser som kun har veirett/adkomst gjennom planområdet. Det er sikret mulighet for adkomst gjennom planområdet til Tryms vei 26, 28 og 30.

4.2 OPPSUMMERING

Etter gjennomgang av sjekklisten er det identifisert 12 uønskede hendelser.

Konsekvens	1. Ubetydelig	2. Mindre alvorlig	3. Alvorlig	4. Svært alvorlig
Sannsynlighet				
4. Svært sannsynlig	6. 29			
3. Sannsynlig	8.	44. 45. 46		
2. Mindre sannsynlig	1. 38.	15. 18. 52.		
1. Lite sannsynlig		10.		

Tabell 3: Oppsummering

Hendelser som er vurdert til å være sannsynlige til svært mindre sannsynlige og ha en viss fare til katastrofale konsekvenser (rød), krever tiltak. Det er ikke identifisert hendelser som krever tiltak.

Det er identifisert 5 hendelser i gul sone hvor tiltak skal vurderes. Disse er videre belyst, og utredet i kapittel 5.

Det er identifisert 7 hendelser som er vurdert til å kategoriseres i grønn sone. For hendelser som faller inn under denne kategorien er risikoen akseptabel. Tiltak som likevel anbefales mot disse hendelsene er kommentert direkte i merknadsfeltet i "sjekkliste" avsnitt 4.1.

5 UTFORDRINGER/UTREDNINGSTEMAER OG TILTAK

Totalt er det identifisert 12 uønskede hendelser og farer, hvor 5 av disse krever spesiell oppmerksomhet og videre vurdering av avbøtende tiltak:

5.1

Ulykke ved av-/påkjørsler (44) (Dagens situasjon/FRAMTIDIG)

Beskrivelse:

Avkjørselen fra parkeringsplassen innenfor planområdet og ut på Tryms vei ligger kun seks meter fra krysset mellom Tryms vei og BRA veien. Dette krysset er utformet slik at Tryms vei kobler seg på BRA veien der denne tar en 90 graders sving. På motsatt siden av Tryms vei er det enda en avkjørsel fra en parkeringsplass. Øst for krysset er det fortau på sydsiden av Tryms vei. Vest for planområdet fortsetter fortauet langs Tryms vei på sørsiden. Gående og syklende må derfor krysse både krysset, avkjørselen og parkeringsplassen for å passere planområdet. Det er ikke oppmerket fotgjengerovergang.

Totalt utgjør dette en noe uoversiktlig trafikal situasjon som kan skape uoversiktlige situasjoner og i verste fall ulykker.

Det er registrert tre ulykker i/ved krysset. En var ulykke mellom personbil og buss hvor den ene skulle «foreta avsvinging». (De to andre var bil som kjørte utfor svingen, og møteulykke hvor en bil kom i feil kjørefelt i svingen.)

BRA veien / fv921: 50 km/t, «Sykkelrute, hovednett by/tettsted». Ådt 5800 (5% lange kjøretøy)
Tryms vei (inkl. parkeringsplasser osv): 50 km/t

Illustrasjon:

Lyseblå: myke trafikanter. Hele felt er fortau, stipla linje er uten eget felt. Svarte piler: avkjørsler bil.

Tiltak:

Den trafikale situasjonen er vurdert av en veikonsulent. Det er utarbeidet veitegninger med justering av avkjørsler og det er lagt inn fortau langs søndre del av BRA veien innenfor planområdet. Dette gir sammenhengende fortau langs BRA veien gjennom planområdet. Den trafikale situasjonen vil som følge av tiltaket bli forbedret.

5.2 Ulykke med gående/syklende (45) (FRAMTIDIG)

Beskrivelse:

Se utredning til punkt 5.1. Ulykke ved av-/påkjørslar, da det mest risikable punktet for myke trafikanter er kryssingen av Tryms vei. I tillegg er det mulig risiko ved kryssing av parkeringsplassen, og avkjørselen i vest fra parkeringsplassen.

Illustrasjon:

Se pkt 5.1

Tiltak:

Det er regulert inn fortau langs søndre del av BRA veien gjennom planområdet Trafikksikkerheten vurderes som følge av dette å bli forbedret.

5.3. Ulykke ved anleggsgjennomføring (46) (FRAMTIDIG)**Beskrivelse:**

All anleggsvirksomhet innebærer en viss risiko for ulykke. Det skal sikres trygg gangvei for myke trafikanter forbi planområdet. Riggplass og byggeplass skal sikres med byggegjerder. Adkomstveien til Tryms vei 26, 28 og 30 som krysser planområdet vil kunne komme i konflikt med anleggsgjennomføringen.

Illustrasjon:

Tiltak: Adkomst til eiendommene Tryms vei 26-30 skal sikres gjennom anleggsgjennomføring. Det kreves ingen særskilte tiltak i reguleringsplanen.

6 KONKLUSJON

Totalt er det identifisert 12 uønskede hendelser og farer.

Det foreligger hendelser i gul og grønn kategori. Tre hendelser er utdypet i kapittel 5. Øvrige hendelser er kommentert i sjekklisen.

Etter gjennomgang av identifiserte hendelser og farer ansees risikonivået i planområdet som akseptabelt, forutsatt at det gjennomføres avbøtende tiltak slik det fremgår av kapittel 5.

Risikoen for at det inntreffer uønskede hendelser eller farer i, eller i direkte tilknytning til planområdet ansees for øvrig som like høy for tilsvarende områder i Halden.

7 AKTUELLE KILDER

INSTANS	WEBADRESSE	FAGTEMA
Norges vassdrags- og energidirektorat	www.nve.no https://temakart.nve.no/link/?link=nettanlegg	grunnforhold
Miljøstatus	www.miljostatus.no	diverse
Nasjonal vegdatabank (Statens vegvesen)	www.nvdb.no	Veg
Meteorologisk institutt	www.eklima.met.no	Lokalklima/vær
Artsdatabanken	www.artsdatabanken.no	Naturmangfold
Naturbase (miljødirektoratet)	www.naturbase.no	Natur og friluftsliv
Askeladden (riksantikvaren)	www.asketadden.ra.no	Kulturminner
Riksantikvarens NB register	http://riksantikvaren.maps.arcgis.com/	Kulturmiljø
Kommunenes kartdatabaser og temakart	https://kommunekart.com/klient/halden/pluss	Diverse
NGU	http://geo.ngu.no/kart/losmasse/ https://kart.dsb.no/	Løsmasser/skredfare
	www.timeanddate.no	Nedbør/klima